

ЗАМАН

Газета издається на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

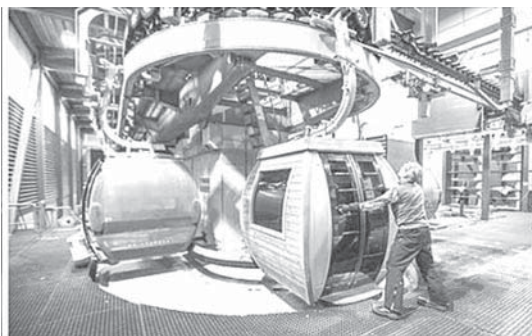
КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Келишим

Канат жолланы кырау жаны бла жангы предприятияны биринчи производстволу майданыча Къабарты-Малкъар белгиленгенди

15 февральда ишине КъМР-ни Башчысы **Юрий Кокос** къатышхан Сочи-2018 Россей инвестиция форумну чеклеринде «Шимал Кавказны курортлары» акционер общество бла **ROMA S.A.S** (Франция) компания росей-француз бирге ишлеген предприятие «Миллет канат жолла» ООО-ну кырауу юсюнден келишимге къол салгандыла. Анга кёре, жангы биригиу биринчи производстволу майданыча Къабарты-Малкъар белгиленгенди.

Бююнюлукде «Севкавентген-Д» заводну мурдорунда канат

жолланы крупноузловой жыйыуун башларгъа битеу онгла жарашдырылыпдыла. Тийишли кырау-правоулу, техникалы, финанс-экономикалы ишле бардырылгандыла.

Рома компания канат транспорт системаланы жарашдырыу, ишлеу, сатыу, жашау гъа кийириу эмда аланы жалчытыу рынокда дуняа алчыладан бириди. Жер юсюнде бу компанияны техноло-

гиялары эм оборудованясы хайырланылып 8 мингден артыкъ канат жол ишленгенди. Россейде 2000-2013 жыллада Рома компанияны технологиялары бла 41 жол кыралганды.

Россей Федерацияны Шимал Кавказны ишлери жаны бла министерствосуну материалларына кёре.

ПАРЛАМЕНТ

Къырал ырысхыгъа оноу этиу женгилленирикди

КъМР-ни Парламентини президиуму кезиулю жыйлыуунда жыйырмагъа жууук соруугъа къаралганды. Аны спикер **Татьяна Егорова** бардырганды.

жалланы къысхартыргъа, алай бла уа республиканы къырал ырысхысына башчылыкъ этиуноу женгиллендириге онг берликди.

Кенгешде федерал закон-

муниципал районну жержерли администрациясыны культура эм жаш тёлю политика жаны бла бёлюмюноу тамата специалисти, районда Тиширыулары советини келе-

Башха законопроектлени арасында «КъМР-ни къырал иелигинде болгъан объектлени муниципалитетлеге бериуноу эмда муниципалитетлени мюлкюнде болгъан ырысхыны къыралны иелигине алыуу низамыны юсюнден» республикалы законнга тюзетиулеге къаралганды. Экономка, инвестицияла эм предпринимательство жаны бла комитетни башчысы **Заур Апшевни** ангылатханына кёре, законопроект быллай оноулары чыгаргъанда бол-

ланы проектлери бла РФ-ни башха субъектлеринде законла чыгарыуучу органланы башламчылыклары да сюзюлгенди. Алада жолда жюрююноу жоруклары дайым да бузгъан водительлени жууапха тартыуу къатылан-дырыуу, жеринден теңдирилмеген объектлеге налогну кадастр багъасына кёре салыуу, «Земский учитель» федерал программаны жарашдырыуу юслеринден барады сёз.

Депутатла, кенгешип, Урван

чиси **Марина Безиrowаны** бла районну акъылбалыкъ болмагъанланы ишлери эм аланы эркинликлерин сакълау жаны бла муниципал комиссияны баш специалисти **Алла Лиеваны** КъМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы бла сау гъаларгъа оноулашхандыла.

Жыйылыуда башха соруула гъа да къаралганды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Сапарышле

Аскерчилеге кийимлени Терек шахарда тигедиле

Къабарты-Малкъарны женгил промышленность предприятиялары РФ-ни Къоруулау министрствосун аскер кийимле бла жалчытыу гъа, аны бла саулау къырал кырауулау заказны толтуруу гъа тири къатышдыла, деп билдиргенди КъМР-ни Промышленность эм сатыу-алыу

кёбейгенди. Былтыр жюз минг комплект чакълы бир жиберилген эди. Бурунну жыл бла тенгешдиргенде, ол 1,2 кереге кёп болады.

Предприятиядя шёндююю оборудоване хайырланялады, аны себепли кийимлени не тюрлюсюн чыгарыргъа, ассортиментни да терк-терк

министерствосуну пресс-службасындан.

Бу ишни чеклеринде «БТК групп» холдингге кирген, кеси да Терек шахарда орналгъан фабрикада аскерчилеге юс кийимлени тигиу

жангыртып турур гъа къолдан келеди. Ахыр юч жылны ичинде фабрикада урунганланы саны юч кереге кёбейип, 525 адамгъа жетгенди.

Бизни корр.

КОЛЛЕГИЯ

Тарифлени тохташдырыуу бла багушдан кьутулуугъа - энчи эс буруу

Къабарты-Малкъарда Хайырланычуланы бѐлюмле аралы советини коллегиясында бу ведомствону былтыргы ишини эсеплери сюзюлгендиле. Жыйылууга КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары Таймураз Ахохов, республиканы Башчысыны кенгешчиси Уяналов Аминат, талай ведомстволары, службаланы, район администрациялары эмда ЖКХ-да предприятиялары келечилери да къатышхандыла.

- Бу совет товарлары неда жумушлары багъаларын тохташдырыдан алгъа хайырланычуланы оюмларын сюзер умут бла КъМР-ни Башчысында къуралганды, - деп билдиргенди аны таматасы **Николай Маслов**. Ызы бла ол былтыр бу жаны бла не мадар этилген, тийишли ишини кыйыматлылыгын ачыкълаганды, кемчиликке бла да шагъырейлендиргенди. Анда тарифлени тюзетиуге, ресурсла бла жалчытыуу компанияла бардыргъан инвестиция программалагъа контроль этиуге аслам эс бурулганды. Быйыл июльда коммунал жумушлары

багъасы кѐтюрюллюгю бла байламлы советни келечилери алары тохташдырыууга да тири къатышхандыла.

ЖКХ предприятиялада инвестицияла болмай, жангыртыуу, оборудованигъа ремонт этиуню юсюнден айтыр амал жокъду, деп белгилегенди Маслов. Ол себепден бюгюнлюкде талай организацияла бла предприятияла кюллеринден келгенича мадар этерге кюрешедиле. Аланы санында докладчы «Прохладный теплоэнерго», «Каббалкоммунэнерго», «Урвань теплосервис», «Чегемэнерго», «Баксан теплоэнерго» предприятиялары

белгилегенди. Дагъыда кесини инвестиция программаларыны чеклеринде ток бла жалчытыуучу МРСК СК компанияны Къабарты-Малкъарда бѐлюмю 120 миллион сом багъасына жумушла тамамлаганды, «Рус-Гидро» акционер обществону бѐлюмю уа - 143 миллионнга.

Тарифлени тохташдырыуу ишге да, айтылганыча, совет тири къатышханды. «Ол себепден быйыл жайда электрокючючю багъала эм азнына (+3%) кѐтюрюллюкдоле», - деп белгилегенди Маслов.

Жылыуу бла жалчытыуу багъасына 1-5 процент къошулукъду, бир-бир компаниялада уа ол юч процентге окъуна азайтылукъды. Таза суу бла жалчытыуу багъасы Нальчикде жети процентге кѐбейип, бир кубометр ючюн 14,6 сом болукъду. Бегирекда учуз ол Каменкада турады - 7,9 сом, Александровская станицада уа башхаладан эсе багъа - 27,7 сом.

Николай Маслов газ бла жал-

чытыуда болумну юсюнден да къысха айтханды. Ол билдиргенича, былтыр республикагъа 1,440 миллион кубометр кѐк отлукъ келгенди, андан 1,185 миллион кубометр хайырланылганды, къалганы уа къоранчлагъа жазылганды. «Сѐзсюз, ол бек кѐпдю, алай мында болум аз-аздан игилешиге да, айтылганыча, - деп къошханды советни таматасы.

КъМР-ни Энергетика, тарифле эмда жашау журтлага надзор этиу жаны бла къырал комитетини башчысы **Ирина Безникова** жашау журтлакоммунал бѐлюмде бардырыла тургъан инвестиция программаларыны кыйыматлылыгын болгъанларын белгилегенди. «Сѐз ючюн, «Прохладный теплоэнергода» эски котѐлланы жангыларына алышындырыуу хайыры бла анда газны аяу 10 процентден окъуна атлаганды», - дегенди ол. Жылыуу эмда таза суу бла жалчытыуда да тийишли иш бардырылады.

Безникова билдиргенича, Нальчикде жылыуу бла жалчытыуу компанияны инвестиция программасы шѐндю комитетде сюзюдеди. Шахарда «Водоканал» да кесини инвестиция программасын биринчи кере жарашдырганды.

Жыйылууда кир-кипчикни кетериуню юсюнден да сѐлешингенди. Комитетни башчысы айтханга кѐре, бюгюнлюкде республикада бу сферада бир неча организация ишлейди. Алай келир жыл мында къырал контроль кючленирикди, болумгъа уа аны бла байламлы къуралгъан регион оператор кѐз-къулакъ болуп турлукъду. Аны хайыры бла багъала да тохташдырылукъдыла.

Ахырында Николай Маслов советни быйылгы борчларыны юсюнден айтханды. Алгадача, биринчиден, тарифлени ѐсююне контроль этиуге, кир-кипчикни кетериуде болумну игилендируге аслам эс бурулукъду.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Элдеде маданият юйле не халдадыла?

Кѐп болмай Бахсан муниципал районну администрациясында КъМР-ни Жамауат палатасыны культура эм СМИ жаны бла комиссиясыны кенгешчи ѐтгенди. Анга бу органны башчысы, «Адыгэ псалъэ» газетни редактору **Мухамед Хафицэ**, «Кабардино-Балкарская правда» газетни редактору **Арсен Булатов**, Жамауат палатаны консультанты **Тѐппеланы Асият** эм Бахсан районну жер-жерли советини таматасы **Андзор Ахобеков** къатышхандыла.

Жыйылууну ача, Кемерово шахарда сатыу-алыу арада ѐртенде ажимлы жоюлгъанлары эсгергендиле. Ызы бла районну элдеринде маданият юйлени юсюнден сѐлешингенди. Аны бла байламлы толуракъ хапарны муниципалитетни ара маданият юйюню таматасы **Хачим Темботов** билдиргенди.

- Бусагъатда районда 4430 адамгъа онюч маданият юй барды. Ара библиотека улуну-гичтени да керек китапла бла жалчытады. Аны

бѐлюмлери онеки элде турадыла. Мында краевед музей, сабийлеге эки чыгъармачылыкъ эм бир музыка школ да ишлейди. Алты коллектив «халкъ» эм «юлгюлю» деген атланы жюрютедиле. Маданият юйде - жыр, тепсеу, литература, театр эм башха биригуле бла кружокла ишлейдиле.

Районда окъургъа сюйгенлени китапла бла жалчытырча онганы юсюнден да сагъынылганды. Бусагъатда ара библиотекада эсепде 24 минг адам барды. Аладан 19 минг окъуучугъа 484 китап берилгенди. Дагъыда онбеш мингден аслам адам къатышып 395 тубешуу бардырылганды.

Кенгешни ахырында жыйылгъанла, культура бизни жашауубузда магъаналы жерни алгъанын белгилеп, бу жаны бла жаш адамлары арасында акцияла бардыра турургъа кереклисин чертгендиле.

МАГОМЕТАНЫ Сулейман.

ЖАНГЫЧЫЛЫКЪ

Нейронавигация амал бла биринчи операцияла

Республиканы клиникалы больницасыны къан тамырла арасында нейронавигация кийирилгенди. Специалисте анга симуляторлада юйренип, мастер-классла да ѐтгендиле.

Бу кюнде сагъынылгъан амалны хайырланып, эки операция жетишимли бардырылганды. (мыйыларында кѐпгенлери болгъан саусузлагъа). Нейронавигациясы бла оборудование алыкъа адамны жаргынчы окъуна

араны башчысы Заур Кожаев анылатханды.

КъМР-ни саурукъ сакълау министри Марат Хубиев а мында жалчытылынуу, персоналны хунерлиги да бийик даражада болгъанларын белгилегенди. Ол а бир жерде туруп турмай, айныргъа, алчы жангычылыкълагъа туюнюрге ахшы амалды деп чертгенди. Нейронавигацияны кийирилгени арада медицина болушлукъну

хирургия болушлукъну аны къалайында эм къалай этерге кереклисин белгилерге себеп болгъаны бла бирге ауруу уулагъан жерини чеклерин да ачыкълайды.

Андан сора да, аппарат нейромониторингни бардырыргъа, пациент арта къыялуу болуп къалыр деген къоркъууну азайтыргъа, неврология ауруулары алгъадан окъуна баямларгъа онг бергенин сагъынылгъан

федерал клиникала бла тенгеширча этгенин айтханды. Мыйыларында хирургия болушлукъсуз жарамдылыкъ ауруулары болгъанла ол жарсыуларына кесибизде къаратыргъа онг тапханларын саурукъ сакълауну бу бѐлюмюню ѐсюу жолунда ахшы шартха санаганды.

КъМР-ни Саурукъ сакълау министрствосуну пресслужбасы.

Проект

Жерлерибиз, кьудуретибиз тазалыкьда сакъланырча

Битеуроссей Халкь фронтну Къабарты-Малкъарда келечилери «Генеральная уборка» проект бла байламлы тийишли ишни бардырадыла. Бу кюнледе ала Нальчикде Мусука улу атлы орамда эки кеп фатарлы юйню тийрелеринде болумну созгендиле. Белгилесича, бу районда жашаганла алгъаракьда ол тийреде кир-кипчик жыйылып турган эки жерни интерактив картагъа тюшюргендиле. Ызы бла Халкь фронт аны юсюнден Нальчикни администрациясына билдириу жибергенди. Алай бла уллу келлю болмагъан адамланы хайырындан кир-кипчик бу

жол толусунлай кетерилгенди. - Жарсыугъа, арт заманда шахарда жашау журтланы, социал объектлени кьатларында кир-кипчик жыйылган шартла кепден-кеп тюбейдиле. Ол жамауатны экология жаны бла культурасы иги болмагъанын эм коммунал службала борчларын тийишлисича толтурмагъанларын кегьюттеди, -дегенди ОНФ-ни келечиси Татьяна Фёдорова. «Генеральный уборка» проект былтыр ишлеп башлагъанды. Ол заманнга уллу келлю болмагъанла ара шахарда быллай жерлени отузун ачыкьлагъандыла. Бююнлюкде аладан жыйырма бири

тазаланганды. Республиканы жамауатыны кёбюсю санитар-эпидемиология болум бузулмау жанлыдыла. Ол себепден проектге болушлукь этерге сыйгенле да табыладыла. - Бусагъатда «Свалкаланы интерактив картасы» деген ачыкь сайт ишлейди. Аны магъанасы саулай да регионда экология болумну игилендириу бла байламлыды. Быйыл жамауат, министерствола, ведомствола да экология проектге бютюнда тири кьатышырла деп ышанабыз. Жаз башы келгени бла ОНФ-ни келечилери мониторинг ишлени тири бардырып

тебирерикдиле. Курорт жерлеге бла энчи сакъланган табийгъат тийрелеге аслам эс буруллукуду, - деп билдиреди Фёдорова.

Бизни корр.

Пресс-конференция

Россейни миллет гвардиясы кьуралган кюн бла байламлы ведомствону КъМР-де Управлениясыны башчысыны кьуллугьун толтурган Алексей Сергеев, журналистле бла тюбешип, тамамланган жумушланы, келир заманнга салынган борчланы юслеринден билдиргенди.

Салынган борчланы бет жарыкьлы толтурадыла

Росгвардияны республикада Управлениясыны кьуллукьчуларына аманлыкъланы тохтатыу, экстремизмге, терроризмге кьажау мадарланы тамамлау, жамауат кьоркьусузлукьну сакьлау жаны бла уллу борчла салынгандыла. «Къысха заманни ичинде кьурау жаны бла битеу жумушланы бет жарыкьлы толтургъаныбызны белгилерге сюеме. Бююнлюкде бизни бёлюмде бийик профессионалла кьуллукь этедиле, буюрулган ишлени бет жарыкьлы толтурадыла», -дегенди докладчы.

Управленинда уа биренча кьауум бардыла, ол санда лицензияла эм эркинлик документле жаны бла арада сауутланы хайырланьыргъа эмда детектив иш бла кьореширге эркинлик документле жарашдырыладыла. Алексей Борисовични айтханына кёре, аланы электрон халда алыргъа да боллукьду. Бююнлюкде уа арагъа 2,5 мингден аслам заявление берилгенди, аладан 94 проценти - электрон халда. «Бу кьырал жумушну игилендириу мурат бла дайым да тин-

тиуле бардырыладыла. Аладан ачыкьланганыча, ала административ излемлени чеклеринде толтурадыла», -дегенди ол. Энци бёлюмню кьуллукьчулары уа республиканы право низамны сакьлаучу башха органлары бла бирге 300-ден аслам операциягъа кьатышхандыла. Оператив-профилактика ишни чеклеринде 6 мингден асла машина, 3 минг жашау журт, 10 минг адам тинтилгендиле. «Аланы кезиунде уа аманлыкь этгенлерине ишекли 29 адам тутулгъанды, 57 инсанны уа административ бузукьлукь этгенлери тохташдырылгъанды. Заключенгъа бузукьлукьла этилип сатылган 40 минг жалгъан аракьы шеша сыйдырылгъанды. Аладан сорда да, 30 сауут, 500 граммдан аслам наркотик да табылгъандыла», - деп билдиргенди Управленияны келечиси.

Ведомстводан тышында охрананы кьуллукьчулары уа тюрлю-тюрлю иеликде болган 7,5 минг объектни сакьлайдыла. Бююннге дериде алада уручлукь, тонау дегенча аманлыкьла этилмеген-

лерин чертгенди докладчы.

Быйылны юсюнден айтханда уа, Росгвардияны кьуллукьчулары кьыралны жашаунда артыкьда магъаналы жумушлагъа кьатышадыла. Ол санда РФ-ни Президентин айыруланы кезиунде жамауат кьоркьусузлукьну жалчытхандыла, Футболдан халкьла аралы чемпионатны кезиунде да тынчылыкьны сакьлау жумушланы толтурлукьдула.

- Росгвардияны КъМР-де Управлениясы техника, сауутла, ырысхы-техника база бла толусунлай жалчытылгъанын чертирге сюеме. Бизге салынган борчланы бийик даражада толтурургъа хазырбиз, -дегенди Алексей Сергеев сёзюню ахырында.

Ызы бла ол журналистлени сорууларына жууапла бергенди. Сёз башха право сакьлаучу органла бла байламлыкьла кьырай кьуралгъанларыны, сауутну жюрютюрге эркинликни алганда кьырай документле керек болгъанларыны юслеринден баргъанды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
Сурат авторнуду.

БРИФИНГ

Кьырал жумушланы - электрон халда

КъМР-де МВД-да кьуралган брифингге сёз ич ишле органла электрон халда кьырай жумушланы тамамлауларыны юсюнден баргъанды. Бююнлюкде уа очередьде заманни тас этмей, Интернетни болушлукь бла РФ-ни инсананы бла тыш кьыраллы паспортну, тюрлю-тюрлю справканы жарашдырыргъа, машинаны жюрютюрге праволаны хазырларгъа да боллукьду.

Сёз ючюн, Миграцияны вопрслары жаны бла управленияда электрон халда 17 кьырал жумуш толтурулады. Информация бла жалчытыу эм кьырал жумушланы электрон халда тамамлау жаны бла бёлюмню тамата инспектору полицияны майору Салим Бекуловну айтханына кёре, электрон амал бла РФ-ни инсананы паспортун алыргъа, неда аны алышдырыргъа, адам тохтагъан жеринде эсепге турургъа, адрес справка жарашдырыргъа, Россейни инсанларына тыш кьыраллада ишлерге лицензияны хазырларгъа, тыш кьыраллылары визаларыны болжалларын созаргъа эм башха жумушланы этерге боллукьду.

Былыр а управленияны кьуллукьчулары миграция бла байламлы 235 мингден аслам кьырал жумуш толтургъандыла. Полициячы билдиргенича, аланы Кьырал эм муниципал жумушланы бирикдирилген порталында (www.gosuslugi.ru) эсепге туруп, электрон халда тамамларгъа сыйгенлени саны ёсгенди. «Алай бла бизге келип, очередьде сиелип, заманны, ахчаны кьоратыр кереклиси жокьду. Электрон халда уа кьырал жумушла кьысха кезиуню ичинде тамамланадыла. Дагъыда заявлениягъыз кьайсы бёлюмде болгъанын да кёрюп, сююп турургъа онг барды», - дегенди ол.

КъМР-де МВД-да Информация ара 6 кьырал жумушну толтурургъа жууаплыды. Бёлюмню тамата инспектору ич службаны капитаны

Трамланы Оксананы айтханына кёре, адамны башы сюдлюк болгъаныны бла кьалгъаныны юсюнден справканы, ич ишле органланы архивлеринде асыралган документлени, политика репрессиягъа тюшгенлеге реабилитацияны юсюнден документни да бу халда хазырларгъа боллукьду.

Инсан наркотиклени, психотроп затланы ичгени ючюн административ жууапха тартылгъаныны бла кьалгъаныны юсюнден справканы уа жаланда Кьырал жумушланы бирикдирилген порталында, неда кеп функциялы аралада алыргъа жарайды. «Хар жылдан да кьырал жумушланы электрон халда алыргъа сыйгенлени саны ёсгенлей барады. Сёз ючюн, быйыл жаланда бир айна ичинде окьуна бизге 2278 заявление келгенди», -дегенди ол.

Полициячы билдиргенича, битеу справкада да хакьсыз бериледиле. Жаланда РФ-ден тышына элтилген официалный документлеге аポストиль салыр ючюн кьырал поштина теленеди (2500 сом). Адамла Информация араны кьуллукьчулары тамамлагъан жумушлагъа ыразы болгъанларын бла кьалгъанларын да билдирирге боллукьдула. Ол мурат бла «Ваш контроль» деген сервис жарашдырылгъанды. Дагъыда соруугъа КъМР-де МВД-ны сайтында (07MVD.ru) да кьатышыргъа боллукьду. «Адамла бизге багъа бергенлери бек магъаналыды. Алай бла ишбизни игилендириу жаны бла мадарланы излейбиз», - дегенди ол.

Брифингге уа Наркотиклеге кьажу управленияны бёлюмюню таматасы полицияны майору Руслан Качесокко бла УГИБДД-ны бёлюмюню кьырал инспектору полицияны майору Батталаны Фатима да сёлешгендиле. Ала да бу бёлюмле инсанлагъа кьаллай кьырал жумушла бергенлерин, аланы кьырай алыргъа боллугьун билдиргендиле.

Ахырында полициячыла журналистлени сорууларына жууаплагъандыла.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

«Медицинага жүреги бла берилмеген, саусузлары ючюн кыайгырмагъан врачны жерин алыргъа эркин туююлдою»

- Мадина Суфияновна, сизни анагыз Хутуйланы Светлананы аты кенг белгилиди: ол СССР-де аллергияга кыажу службаны мурдорун кыурагъанды, бюгонлюкде уа жамауат иш бла кюрошеди. Аппагыз Хутуйланы Ханай а республиканы, ол санда саулык сакълауу, айнанытууга уллу кыйын салгъанды. Быллай юйорде туугъан жашауугъада ышангылыктык бергенмиди неда чырмаулага туберге да туюгенмиди?

- Аллаи кючю мурдор хар кимге да уллу болушукъду. Тукъуму, юйорюм манга не заманда да кыары бергенди. Алай адам жетишилми болурга сюе эсе, кыадалырга, эринмей билим алырга, сынам кыарга керекди. Итнуйюлюк болмагъан жашауунда кесине тийишли жер табаллык туююлдо. Таш туюбюне суу бармайды, дегенди бизни ата-баларыбыз.

Не букъдурлугу барды, быллай юйорде туугъаным бек ётмеленеме. Таматарлары жетишилме тийишли болурга, аланы бетлерин жерге кыартамазга, атларына кир кюндурмазга кюрошеме.

- Светлана Ханайевнаны башламчылыгын андан ары бардырасыз. Ол а

Шогенова (Османланы Суфиянны кызы) Мадина КъМР-ни сыйлы врачыды, ол медицина илмуланы докторуду, бюгонлюкде КъМР-ни Саулык сакълауу министрствосуну «Аллергияга кыажу болушукъ жаны бла арасына» башчылык этеди. Биз аны бла шёндюго саулык сакълаууга кёз кыарамыны, студентлени окъутууну, илму бла бу бёлюнюк байламчыларыны эм кёп башха затланы юслеринден ушак этгенбиз.

лыгын ангыласа, ол бек жарсылуду. Медицинаны сюймеген, анга жүреги бла берилмеген, саусузлары ючюн кыайгырмагъан адам врачны жерин алырга эркин туююлдо.

- Иги билим алыр ючюн республикадан тышында окъурга керекди деген оюм барды жамауатда. Кыабарты-Малкъар кырал университеттен сора Москвада Иммунология жаны бла институтха киргенигизде билимгиз

келедиле. Аллаи бир адамга болушукъ бериге битеу онгла кыуалгъанымдыла?

- Борчубузну халкъла аралы излемлеге тийишлиликде бардыргъа, саусузлага болушурга, багъарга кюлдан келгенни этебиз. Аллергияга кыажу ара алга барады, айнылды, жангы оборудование бла жалчытылады. Бюгонлюкде уа биз диагностиканы бийик даражада бардырабыз.

Ол нек магъаналды дегенде, алгын анализлени алгандан сора ала керти болгъанларын бла кыалгъанларын ачыклар ючюн, кюз артына дер кыалгъа туюгенди. Шёндю уа адамны диагнозу анализле тинтилгенлей белгили болады.

- Аллергиядан сакъланьрга, аны алгадан да сезип, тийишли мадарла этерге онг бармыды?

- Бу ауруу генетика бла байламчыды, башха айтханда, ата-анадан сабийлеге, телюден телюге ётеди. Жаланда бирледе ол кюзгалып, аурууга ётеди, башхалада уа «жукълап» турады. Дагыда вирусланы хатасындан, адам терк-терк аурус, неда ол кирли халда жашаса да, аллергия башланьрга боллукъду.

Бу аурууну профилактикасы болмагъанын чертип айтыргъа сюеме. Аны ючюн аны тохташдыргъандан сора арт болжалга салмай багыу жумушланы башлагъан бек магъаналды. Аны кылай ачыкларга боллукъду дегенде уа, хар жылдан да мартта неда апрельде кезлеригиз кичип, жыламсырап, бурун суу келип, жётел этип тура эсегиз, аллергологга барырга керекди. Кеч калса, ауруу кыйынга бурулуп кыалырына кюркуу уллуду.

- 33 жылыгызда доктор диссертацияны кыорууп, КъМР-де илмуланы бек жаш доктор болгъан эдигиз. Мен билгенден, 30-га жууукъ илму ишни да жазгъансыз. Сизге саусузлага багыуу сейирди неда илмуу?

- Бу эки шарт да бири бири бла кыаты байламчыдыла. Илму саусузу халын женгиллетир, хайрылы, заран салмагъан дарманла бла жалчытыр, жашаууну даражасын кёторюр ючюн ишлейди. Илмуу кыймагъанма, шёндю да тинтиле бардырама. Жаланда заман азды ансы. Адам бир жеринде тохтап кыалырга эркин туююлдо, ол жашауунда бютюнде уллу мурутла салырга, бийиклеге жетерге борчлуду.

- Аллахдан фахмулу врач кыалайды?

- Мен акыл этгенден, бек алга ол кесини усталыгында профессионал болурга борчлуду. Дагыда кыуу кесини сферасы бла чекленип кыалмай, билим кенгертирге, ёсдюрюрге керекди. Адам машина туююлдо, кеслери алларына ишлеге кесекледен кыуалмагъанды, ол суу, бирге байланган организмди. Иги врач аны билирге, ангыларга тийишлиди. Башха жанындан а, сансыз болурга,

адамны кыйналгъанына сууукъ кёзден кыарарга жарамайды. Сансызлыкдан кюркуулу жукъ да болмаз. Медицинада ятрогенный ауруу деген англам барды: медик саусузга хыны сёлешени, юйорюк кыйналгъаны ючюн кыозгалгъан психология ауруу. Керти врач алай этерге эркин туююлдо.

- Заман азды дейсиз. Жашауубузда кыуу иш бла чекленип кыалырга жарык болмаз? Китап окъурга, юйорюк, жууукъларыгыз бла туюбширге онгугъа а бармыды?

- Юй башчым бла эки кызыны ёсдюребиз. Аллахны ашылыгындан эки жанындан да аппаларыбыз, аммаларыбыз да бардыла. Атам Османланы Суфиян бизни тутуругъубузду, не ишде, башламчылыкка да кыары береди, жетишилме кёллендиреди. Эгечим Лейля барыбызны да ётмелигизди. Ол бюгонлюкде Европада жашайды, кесини кыарууу бла тыш кыраллы вузну бошагъанды.

Мен насыпты, толу юйорде жашайма, Аллаха аны ючюн шукур этип турама. Ётмелигим, мурдорум, кыары берген жерим да юйорюмдоло. Кыызладан тамата, айтханымча, КъМКУ-да медицина факультетде окъуйду, гитче алыкша школады. Ала бла бирге солурга бек сюеме. Атама, анама, эгечиме, аны юйорюне да кёз-кыулак болурга кюрошеме.

Окъурга уа бек сюеме. Бирде иш бла байламчы документлени жарашдыра, эсиме бёлюп, Интернетде бир сейир затла окъуп башлайма. Китап адамны акылын, кёз кыарамын байкыландырады. Франсуаза Саганны башхаладан бек айырама, аны кытапларына туюбсем, алмай кыймайма. Бирле Интернетде окъуйдула, мен а кыагыт кытапны кыуумда тутарга, аны хар бетин да сөзгерге бек сюеме.

- Мен билгенден, сиз тюрлю-тюрлю конференциялага барыучусуз. Ала врачка не зат береди?

- Быллай жыйылыулага кыатышхан бек магъаналды, хар врачны да аллай онгу болурга керекди. Алада бизни гитче республикабызда медицина дунья башында саулык сакълаудан арха кыалмагъанын, биз берген болушукъ да бийик даражада болгъанын ангыларга онг береди. Сынам жыйышдыргъандан сора да, тыш кыраллада коллегаларынг бла танышурга, ала бла ушаклада билиминги байкыландыргъа боллукъса.

Ахыргы кере уа Лондонга сабий астманы багыуу жаны бла конгрессге баргъанма. Анда да диагностиканы, багыууу да тыш кыраллы коллегаларыбыз бла тенг бардыгъаныбызны ангылгъанымда бек кыуанган эдим.

- Бизни ушагыбыз Малкъар халкыны жангырууну байрам кюлеринде барды. Газет окъуучулага, миллетте не айтырык эдигиз?

- Бизни миллет 74 жыл мындан алга сынагъан зорлукъну энди мындан ары бир этнос да кёрмесин! Халкыбыз уллу кыйынлыкъланы башындан ётдюргенди, алай ол кесини намысын, жюрек жарыкчылыгын, ырахатлыгын тас ётмгенди.

Мени таулу миллетим жашарыны, айырын сюеме. Аллимлерибиз, бизнесменлерибиз, политиклерибиз, жамауат кыулыкчуларыбыз да кёп болсунла, ала аны атын белгили этип, халкыбызга болушурла деп бек ышанам.

Жарашуулукъ, тынчылык, кыолайлык — бу сёзлени магъаналары кылай теренди. Мен аланы халкыма тилейме. Адам эрттенликте туруп, мамыр кыралында сюйген ишине барып, хакъын алып, юйорюне, тёгерегинде адамлага болушуп жашагъандан уллу насып болуму?

Ушакъны ТИКАЛАНЫ
Фатима бардыргъанды.

ОНГДАН СОЛГА: Хутуйланы Ханай, Залиханланы Жанакъайыт юйдегилери Наршауланы Сакинат, Хутуйланы Лейла бла.
САБИЙЛЕ: Хутуйланы Светлана, Валерий, Клара.

сизни ишигизге кыаллай багъа береди?

- Бу соругъа жууапны берген кыйынды, урушхан кезиуде да бардыла, бир жукъга бюсоремесе да, аны букъдурмай айтырыкты. Ачык махтамада да, ишме ыразы болгъанын а сеземе. Анамы даражасына, билимине жетер, аны атын бийикде жюриютюр ючюн, уллу кыйын салырга керекди.

- Аппагыз а эсигиздемиди?

- Аппам Хутуйланы Ханайге кыраллыбызга, Кыабарты-Малкъарга урушдан, кёчгончюлюкден сора кыйын кезиуде, онгла, оборудование, кадрла болмагъан заманда ишлерге туюгенди. Ол мени эсимде жарык, жумушакъ, ырахатлы, уллу адамча кыалгъанды. Аппам бла аммам дуньяларын алышхан эселе да, аланы жарык сыфатлары жюреклерибиздедиле. Бюгон да туугъан кюлерин бирин да кыймай белгилейбиз, кыабырларына барып, хурмет да этебиз.

- Медицинага бармай, башха усталык бла кюрошаллыкты эдигиз?

- Угай! Медицина — жашауумду, сабийлигимден сюйген затды. Аллерголог-иммунологдан башха усталыкга кыаргъан да ётмгенме. Шёндю мен кесими жеримдеме, жюрегимден сюйген ишим бла кюрошеме деп шарт айталлыкыма.

Жаш адам алты жылы медицина факультетде окъуп, кыраллы, устазланы, ата-анасыны кыйынларын ашап, диплом алгъанлай а врач болалмаз

жетишмегенин сезгенми эдигиз?

- Ол оюм терсди. КъМКУ-да иги билим береди, бютюнде медицина факультетде, аны ючюн Москвада кыйналгъанма деп айталайма. Тамата кызымы да башха шахарга жибермегенме, ол бизни вузда окъуйду. Ол а устазларыбызга ышанганым ючюндю.

- Сиз университетде окъутасыз. Шёндюго студентле кыалайлады?

- Ала бек сейирдиле, билимге итиндиле, дерсде билгенлери бла чекленип кыалмай, жангы шартланы излегенлей турадыла. Бек башы уа ала саусуздан кюркымайдыла, алга болушурга хазырдыла!

Ма кёп болмай бир кыауумну окъутуп бошагъанма. Ала дерсдеге кёлзери жанып келе эдиле. Жаш телю аманды, жукъ да сюймейди, бир затха да итинмейди дегенле терсдиле. Аланы усталыклары биз кыалай юйретгенибизге, илмууга, билимге сейирлерин кыозгъагъаныбызга кёре кыуалгъанын унутурга жарамайды.

Медицинага фахмулары болмагъанла да бардыла, алай врачны ишин сюйгенле уа аладан кёлдюле. Келир заманда ышаньрча специалистле бардыла деп айталлыкыма.

- Аллергияга 21 ёмюрню аурууу дейди. Кыуу бизни республикадан андан 72 минг адам кыйналадыла. Дагыда сизге кюношу регионладан саусузла да

1 АПРЕЛЬ – ГЕОЛОГНУ КЮНЮ

Сайлагъан усталыкъларына керттичиле

Бахсан ауузунда вольфрам-молибден магъадан болгъан жерни ачханланы, жылдан жылгъа аны жангы жерле бла байыкъдыра баргъан геологлары кыйынылары айтып-айтмазчады. Экспедициялары санына, геологладан сора да, тинтиучюле эмда башха специалистле киргендиле. Ала кыйын тау жерледе километрле бла

саугъалагъа тийишли болгъан предприятияде специалистлени кыйынылары кепдю. Аладан бири инженер-геолог **Николай Хрущёв** Бахсан ауузуна 1935 жылда келгенди. Ол кезиуде Тырнауаузда комбинат болмагъанды, алай магъаданлы излеу ишле уа кыстау бардырылгъандыла. Хрущёв кыралны башчыларына бу жерлени магъаналыгын, магъаданлы чыгарып башларгъа кереклисин да анылатханланы санында болгъанды. Николайны юйорюнде геолог усталыкыны сайлагъан башхала да болгъандыла. Жашы Александр геология жаны бла разведка бардыргъан экспедицияны баш механиги болуп ишлегенди. Туудугъу Николай а,

жылдан артыкъ тургъанды, кеси да комбинатны ишин айнытуугъа уллу кыйын салгъанды. **Геннадий Сёмочкин** а эки жыйырма бла беш жылны ичинде комбинатны материал-сырьё мурдорун айнытуу бла корешгенди. Ол Тырнауаузгъа ишлерге Орджоникидзеде тау-металлургия институтну бошагъанындан сора келген эди. Жаш геолог биринчи заманда «Молибден» рудникде пробала алыучу болуп урунады. Практика сынамы ёсдюрюп, ишни халын да анылагъандан сора, аны геология бёлюмге таматалыкъ этерге саладыла. Сёмочкин бириси геологларына да уллу эс бургъанды. Кеп заманлы ол **Жубулан**

Николай Хрущёв.

Николай Нефёдов.

Жубулан Салих.

Геннадий Сёмочкин.

тоннельле къазгъандыла, разведка бардыргъандыла, материалланы тинтгендиле. Сёзсюз, геолога бирсилеге жол сала, производствону ал сатырында барадыла. Алтымыш жылдан сора Тырнауаузну вольфрам-молибден комбинаты жабылгъанды. Болсада кеп жылланы мында кючкъарыуларын аямай урунган геологлары профессионал байрамлары бла алгъышларгъа сюеме. Кеп сыйлы кырал

Москвада Орджоникидзе атлы геология институтда окъуй тургъанлай, Тырнауаузда практикасын ётгенди. Ызы бла 1955 жылда комбинатны геология службасына **Николай Нефёдов** башчылык этеди. Бириси специалистле бла бирге ол геология картада белгисиз жерле къалмазча кючюн аямай къармашханды. Алай бла ол быллай байлыкъланы ёлчегин юч кереге кёбейтгенди. Аны хайыры бла производство андан ары кенгертилгенди, жангы ишчи жерле да къуралгъандыла. Тутхан ишин жетишмили бардыргъаны ючюн Николай Константинович «Социалист Урунууну Жигити» деген ата тийишли болгъанды. Аны орунуна келген Алексей Свириденко бу къуллукъда он

жылда улу 1961 жылда Орджоникидзеде тау-металлургия институтну бошагъанындан сора «Молибденде» участковый, ызы бла уа тамата геолог болуп ишле турады. Отуз жылны ичинде комбинатны геология жаны бла разведка бардыргъан службасына башчылык этеди. Тауулааны арасында геолог-минеролог илмуланы кандидаты болган ол биринчи эди. Салих бла Геннадий, тинтиу ишле бардырып, геология картала жарашдырып, комбинат кеп жылланы жетишимли ишлеп турурча уллу кыйын салгъандыла. Ол себепден коллегаларыны арасында да алагъа энчи сый берилгенди. Былайда дагъыда Юрий Блиновну,

Юрий Хайцевни, Евгений Рагулинни, Иван Слюсарни, Олег Гордчикковну, Лидия Ушакованы, Галина Левитскаяны, Феликс Джамбаевни, Залиханланы Борисни, Иван Литвиненкону, Дмитрий Филлиповични, аны жашларын Радий бла Валерийни, кызы Алла Медведкованы эм башхаланы айтыргъа боллукъду.

Специалистле белгилегенге кёре, Бахсан ауузунда вольфрам-молибден магъаданлы кеплюгю айтып-айтмазча алай бирди. Аны бир кесегин тинтирге, эсеплерге онг табылгъанды. Алай геологлагъа алыкъа анда иги кесек иш барды. Энди жаланда комбинатны жангыдан къуаргъа керекди.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Билим беричу

Балаланы хунерлерин ачыкълай

Черек районда сабий чыгъармачылыккыны юйюне жюрюген кызычкыла бла жашчыкъла агъачдан, териден, къагъытдан, минчакъладан ишлеген, тюрсюню халыла бла эшген затлагъа къарагъан адам сейир этмей къалыкъ туюлюдю. Ала район, республикалы, аны къой, СКФО-да, Россейде да бардырылган конкурлада да кёргозтюлюп, кеп кере айырмалылагъа саналгъандыла.

Ол усталыкълагъа уа школчуланы Кюошакъ билим берген «Чыгъармачылыккыны район юйю» муниципал учрежденияны (башчысы Биттирланы Хамангерий) ишлерин билген эмда сюйген усталары юйретдиле. Бёзюланы Маржан, Локияланы Анна, Токумаланы Аминат, Нёгерланы Лейля, дагъыда башхала ёсюп келген тёлюден заманларын, билимлерин, хунерликлерин да аямайдыла. Алары хайырындан мында халккыны бурун заманладан келген усталыкълары, ол санда къумач согъуу, кийиз уруу да сакълангандыла.

да, аны ачыкълап, андан ары айнытууду, бек башы уа - ол кесини энчи ызын табарча, башха тюрюлю оюула къуарча, кишиде да болмагъан накышла салырча, жангы затла жарашдырырча этиудю.

«Бизге Огъары Малкъардан, Жемталадан, Аушигерден, Бызынгъдан, Къарра-Суудан, Бабугентден да жашчыкъла бла кызычкыла келип, къашхатаучу сабийле бла тюбешип, бир бирлерине сынамыларындан юлюш этдиле. Бизникиле да алагъа къонакъгъа барадыла.

Чыгъармачылыккы - ол оюмлауу, сагъышланыуу, тёзюмлюккю, низамлыккыны излейди, жангычылыккылагъа итиндиреди. Аны себепли бир-бирле бери бек гитче балачыкъларын да келтиредиле. Андан сора да, сабийлени окъудан бош заманлары зырафана кетмей, ала абериге юйренселе, ол аланы жашауларында жарар,- дейди методист Аппаланы Аминат.

Кружокларыбызгъа кепле жюрюйюле. Бизни борчубуз сабийни неге хунери бар эсе

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратны автор алгъанды.

ВETERАНЛА

Жигерлиги бла кеп махтаугъа тийишли бола келеди

Шауаланы Махмутну жашы Сафар 1950 жылда Къазахстанда туугъанды. Кеп жылланы Тёбен Чегемде Калмыков атлы колхозда ишлегенди. Школда окъугъан кезиунден башлап мюлкю ишине тири къатышханды, иш кёллююгю бла махтаугъа тийишли болгъанды. Ол заманда колхозну башчысы Сарбашланы Магомет таулу жашха кеп ыспас этгенди.

Шауа улу Къабарты-Малкъар кырал университетни эл мюлк бёлюмюнде айырмалы окъугъанладан бири болгъанды. Аны бла бирге таулагъа чыкъгъанланы инструктору болуп да ишлегенди. Билимге итиннгени, таукеллиги аны кылыгында болгъандыла. Окъууну жетишимли бошاپ, диплом алып, элине къайтады. Ол заманда колхозда урунганланы арасында бийик билимлери болган жалан Сафарны тёлюсю эди. Ол фермагъа башчылык этеди. Анда асламысында жаш тёлю ишлегенди. Аны фермасы районда биринчи жерлени алып тургъанды. Алапат жетишимлери ючюн

Чегем районну биринчи секретары Тогъузаланы Магомет аны кеп кере саугъалагъанды.

Юй бийчеси Зубайда бла бирге юч сабий ёсдюргендиле, бюгюнлюкде туудукъларына къууана жашайдыла. Шауа улу элни ветеран организациясыны башчысыды. Юйреннгенича, кеп жылланы ишин айыпсыз бардырады. Аны ючюн былтыр Къабарты-Малкъарны ветеран организациясыны майдалы бла да саугъаланганды.

БАЙТУУГЪАНЛАНЫ Исмайыл.

Юбилей

Ахшы башламчылыкларыгыз эмда огурулу ишлеригиз бла бийик даража тапхансыз

Битеу жюрегибизден хурметли **Бажев Доти Мустафовични** юбилей кюню бла алгышлайбыз!

Уллу жашау сынамыгыз, энчи жетишимлеригиз эмда жашаугъа кийирген ахшы ишлеригиз ёхтемлендиричадыла. Бийик профессионалыгыгызгъа, граждан жууаппылыккы сезимигизге, салынган борчланы толтургъа итинуюгюзге, адам-

лагъа сакъ кёзден къарай билиуюгюзге биргеизге ишлегенле бла тенлеригиз уллу сый-намыс этедиле.

Сизге жашлык, урунуу эм юйор жашауугъузда жетишимле тежейбиз. Саулык-эсенлик, хар ахшы башламчылыкларыгызгъа ачыкъ жол тилейбиз.

Хазратали БЕРДОВ, КъМР-ни Жамуат палатасыны председатели.

ЖАШ ТЁЛУ

«Тиширыу, кьошакъ затла бла кюрешмей, табийгъат берген ариулугъун сакъласа игиди»

Бююн бизни ушакъ нёгерибиз модель Диана Оздоевады. Аны атасы ингушлуду, анасы уа таулуду - Гиляхланы Кулина. Къыз Акъ-Сууда туугъанды, Нальчикде жашайды.

Жашлыгына къарамай, аны жетишимлери кьуандырырчадыла – ол «Мисс КБР» конкурсада ючюнчю жерни алгъанды, модель болуп ишлейди, кёп тюкенле рекламаларында аны кёрюрге сюедице. Андан тышында субай къыз профессионал билим алады, эм уллу мураты уа белгили журналист болургады.

- Диана, сен эки миллетли юйорде ёсенсе, аны оюнден айтсанг эди.

- Юйорюбюзде тынчлыкъ, жарашуулукъ болгъанды. Бек багъалы адамларымы танышханлары сейирди. Анам сабий садда ишлей эди. Ол жумуш бла шахаргъа барган кезиуде атам эселейди. Андан сора аны бир кере кёрю ючюн, Ингушетиядан бери хар ыйкыкъдан келиучю эди. Ала юйор кьурагъандан сора анда тургъандыла. Атам ауругъандан сора уа бери кёчгендиле. Жарсыугъа, ол мен гитче заманда эки жыл ауруп ауушханды.

- Модель болурга гитчеликдени умут этгенсе огъесе къадар болупму келгенсе бу усталыкъгъа?

- Сабий заманымда да ариулукъгъа итине эдим. Эсимдеди: «Вестер-Гипер» тюкенни аллында «Мисс КБР» деген жазыу бла къанга тура эди. Къалай жарсы эдим алыкъа гитчечик болгъаным.

Жылла озадыла, «Восток» кинотеатрны къатында мержоное сата эдим. Кюнлени биринде администраторубуз сен ариуса, «Мисс КБР» конкурса къатышып бир кёр, дейди. Биринчи жылда кастингге асыры кеч келгеним себепли алмайдыла, 2015 жылда къайтып барам эм ючюнчю жерге чыгъама.

Андан сора модель болурга да чакъырып башлайдыла, Моквадан, Санкт-Петербурдан, Дагъыстандан эм башха жерледен суратчыла жазып теберидейди. Анам ол кезиуде, энтта да манга бек болушады. Аны бла Махачкъалагъа эки ыйыкъгъа барабыз. Анда кёп затха юйренгенме. Сора Дагъыстанда тюрюл-тюрюл салонла кёпдюле, визажистлери бек сынамылдыла. Шёндю да ала бла байламлыкъла жорютеме.

- Конкурсы къалай ётгенди?

- Алгъа кесими сынаргъа сюе эдим. Анга къатышхан къызла бла шуёх болган эдик, арабызда огъурсулукъ, зарлыкъ дегенча зат жокъ эди. Бизни спорт залгъа элтип тургъандыла, сахнада кесибизни жорютюрге, суратха тап тюшерге юйретгендиле. Жангыз да ахырында бир кесек кьоркъа эдик, сора, жерлени юлешгенде, къызланы араларында алгъадагы шуёхлукъ артыкъ эсленлей эди. Быллай конкурса энтта къатышыргъа сюеме деб а айталлыкъ туюлюме.

ОЮМ

Зарлыкъмы огъесе адепсизликге санауму?

Социал сетьеде, бютюнда Инстаграмда, таулу тойларыбыздан миллетибизге хапарлап турган бир нечча къауум бардыла. Алгъа барыбыз да суйюп къарайбыз, нек дегенде танышларыбызны, жууукъларыбызны кьуанчларындан билдириуле бардыла, келин, киеу да къаллайла болгъанларны кёребиз. Жаратханыбыз, жаратмагъаныбыз да болады. Мени сартын, бюсюрегеними айтама, башха тюрюл оюму уа кесимде къояма. Нек дегенде кьуанчын аман бла сагъыныу артыкъ хычуун кёрюнемиз кимге да.

Алай бу жол а кесими тыялмагъанма. Кёп болмай @wedding_balkariya къауумда суратлагъа къарап, кесими шёндююлю адамгъа не бек санаргъа кюреше эсем да, ол алай болмаз деген оюмгъа келгенме. Аланы тю-

плеринде бир зат да жазмагъанма. Суратланы салган жаш адамлагъа терсликлерин ангылатыргъа кюрешгенлеге келин артыкъ ариу жууапла бермей эди...

Энди уа болумну ангылатайым. Бююн-бюгече ата-ана болурга хазырланган жаш адамла къарачай-малкър халкъны адет-тёрелерине аз да келишмеген, жалауда юйор альбомлада болурга тийишли суратларын халкъгъа «уллу жигитликни» шартынча туура этерге ыразылыкъларын бергендиле.

Алай суратланы ачыкъ кёрюзтюу бизни миллетни адет-тёрелерине келишмейди деген оюму бир нечча тиширыу да жазгъандыла. Болсада жаш келин: «Адам аллай затланы жалауда зарланып, башханы насыбына кьууана билмегенден жазады»,

- деп, хыны жууаплагъанды. Битеу ол айтылганла бла шагъырей болгъанымдан сора ангыладым, таулу къызны жалауда жашауну шёндюю излемлерине табына жашаргъа излегенин. Ол 21 ёмюрню сабийича ёсенди. Битеу терслиг а аны юйорде юйретиудеди, деп оюм этеме. Анала, ыннала чеклени белгилей билмесе, хал андан да осалгъа кетериги хакъды.

Белгили россейли эм тыш кьыраллы артисткала эрлери бла журналлагъа ол халлы тюшгенлерин биз барыбыз да кёребиз. Алай ол ала аны адет-тёрелерине келишген затды. Бизде уа хал ахырысы бла да башха тюрюлдо. Ёмюрледен бери ауурлугу болган тиширыу аны, уллу махтаунча ачыкъларгъа угъай, букьдурурга кюрешгенди. Да сора

алагъа эс бурмайма.

- Суратчы, музыхан болур ючюн, фахму керекди, модель болур ючюн а, энчи хунерми изленеди огъесе къадалып ишлеумо?

- Мында фахмудан эсе итিনিулюк, дайым ишлерге хазырлыкъ изленедице. Тиширыуны сыфаты излемлеге келишмей эсе да, ол эринмей, кесине жан аурутмай, жарау этип, аш-азыгъын тюз сайлап, сыфатын ариу аталлыкъды. Пластиканы, мимиканы да этерге юйренирге боллукъду. Алай бла модель болурга кимни да онгу барды.

- Сен кёп адамны танийса, сени да кёпле кёредиле, тенглеринг да аслам болурла?

- Эм ышангылы шуёхум анамды, хар не жарсыу-уму, кьуанчымы да жангыз анга айталама. Сора, бир нечча келишмей эсе да, ол эринмей, кесине алдамазлыкъ, болушурга хазыр, керти инсанды. Кесим да къыйналгъанни жаны бла ётюп къаламайма, адамланы ангыларгъа кюрешеме, алай тюзюлюме деб а айталлыкъ туюлюме.

- Жашуу нёгерни сайлагъанда уа, къаллай ышанлагъа эс бурлукъса?

- Кертиси да, ол манга бек магъаналыды. Оюмлу, айтхан сёзлерине, ишлерине жууаплы бола билген, муратына жетиуде къаты адамны. Кьоркъакъны унарыкъ туюлюме. Юйор жашауда тынчыкъкыны, ышаныулыккыны излерикиме, даулаш кьозгъамай, мен деп тохтамай, бир бирни ангылап жашарча. Ётюрюкню кечаллыкъ туюлюме.

- Сен оюм этгенден, харкюнню жашауда тиширыу къаллай болурга керекди?

- Тиширыу къачан да тизгинли болурга, чачын жьаргъа, аз-маз боялыргъа керекди. Кийимине, юсюне-башына эс бурурга борчлуду. Кеслерин жашлагъа ушатып жорюгенлени ангыламайма, ол табийгъатха чюйре келеди. Тиширыу - ол гюлдо. Саулугъунда чып болуп, не аллай бир башха сылтаула бла бет сыфатларын тюрлендиргенлеге зат айтмайма, алай модагъа бойсунуп, кьошакъ затла бла кюрешюню - къалын къашла боаятуу, эринлени кёпдюрюню, анга ушаш башха затланы этюню уа тюзге санамайма. Тюрленуелени хатасы болмаз, ала мардадан озмай эселе. Табийгъат берген ариулукъну сакъларгъа тийишлиди.

- Диана, модель болгъандан тышында, башха зат бла уа кюрешемсе?

- Тогъузунчу класдан сора Гуманитар-техника колледже киргенме, кёп болмай дипломуму да алгъанма. Энди Москвагъа барыргъа, анда окьургъа, журналист болурга умут этеме. Модель ишни сюеме, аны бла бош заманымда кюрешириме. Тыш жерде адамла къалай жашагъанларын кёрюрге, жангы онгла табаргъа итинеме. Алай жашаууму уа туугъан республикамда ётюрюрге дейме.

Ушакъны КУЛЬЧАЛАНЫ
Зульфия бардыргъанды.

- Бир жанындан къарагъанда, модельни жашауу тынч кёрюнеди, алай а кёп ишлерге керек болур?

- Кертиди, чархынгы бир ауурлукъда тутаргъа, сыфатынга къараргъа керекди. Махачкъалада болгъанымда, ишчи кюннюм эрттенликде сагъат сегизде башлана эди. Бетими бояргъа, чачымы жьаргъа стилестле 7-8 сагъат кьоратхандыла. Артда суратлагъа тюшерге да эки сагъат кете эди.

Бийик табан чурукълада кёп заманны сюелирге, ауур жьыйрыкъла кьерге тюшеди. Ала бирде 30-40 килограммгъа жетедиле – бек къыйынды. Бир кере эсим окьуна аугъанды. Артда аркъанг, аякъларын да бек аурутадыла. Суратха ариу тюшерге тюзелир ючюн да, жылгъа жууукъ заманны юйренирге тийишлиди.

- Диана, зар адамла ариулукъну кечмейдиле, дейдиле. Сени да модель иш бла кюрешениги жаратмагъанла, ол угъай, кьоркъатургъа кюрешгенле болгъанларны юсюнден Инстаграмда странициданга жазган эдинг.

- Хау, аллайла бардыла. Той жьыйрыкъланы бир-бирлери бир кесек ачыгъыракъ боладыла, аланы кийип суратха тюшгеними терс жанына бурургъа кюрешгенле тюбейдиле. Алай айтып къояйым, бир жерими ачхан неда артда уялыргъа тюшерча зат киймейме эм кирик да туюлюме. Мен окьуйма, ишлейме, намысыма къатыма.

Ал кезиудеде огъурсуз сёзле кёлюме да тие эдиле, жияларыгъым окьуна келгенди. Бир кере сени ёлтюрлюкме деген адамны иш этип тапханма, ол бир зат бла кюрешмеген, бир затда кесин иги жаны бла кёрюзтмеген эди. Артдан-артха мени иги танымагъанланы сёзлери жорегиме жетерге керек болмагъанын ангылагъанма эм бусагъатда

Фестиваль

Бытыр ноябрьден башлап юч айны ичинде «Культурала келдюле - Россей а барыбызгъа да бирди» деген ат бла фестиваль-конкурс бардырылганды. Аны КъМР-ни Билим бериу, илму эмда жаш тёлнюю ишлери жаны бла министерствосу, сабий чыгъармачылыкны «Кюн

Сабийлени чыгъармаларында - культурабызны кёп тюрлююгю

сахар» академиясы Россейде сабийлеге къошакъ билим бериу къуралгъанлы 100 жыл толгъанына жоралап къурагъандыла. Фестивальгъа республиканы битеу окъуу юйлеринден юч мингге жуукъ сабий къатышханды. Ала сахар эм район конкурслада хорлагъан учрежденияланы келечилери эдиле. Юч айгъа жуукъ заманны ичинде къошакъ билим берген жерлеге жюрюген къызчыкъла

бла жашчыкъла «Миллет төрел», «Къолдан усталаны ярмаркасы», «Биз кёп тюрлююбюз, алай биз биргебиз» деген номинациялада кючлерин сынагъандыла. Алгъара кълада уа Нальчикке Сабий эмда жаш тёлю чыгъармачылыкны къаласында фестивальны эселлери чыгъарылгъандыла. Анга келгенле уа бек алгъа окъуучула ишлеген, къурашдыргъан, эшген затладан

къуралгъан кёрмючге къарагъандыла. Сёз ючюн, черекчиле ийне ле бла, ыргъакъ бла эшилген затланы, жумушакъ гинжилени, минчакъладан гюллени, агъачдан аберилени, суратланы, дагъыда кёп башха затланы келтирген эдиле. Зольскечилени

байрамын, зольскечи школчула «Нартпежьэни» - нартлагъа тубеюню, Нальчикде 28-чи номерли орта школну окъуучулары уа дюгерилени жангы туугъан жашчыкъгъа саугъала жыйынуу, лескенчиле гыржилыны кюнюн белгилеу, Бахсан шахардан келгенле киеюню чакъырунуу, чегемлиле уа келин келтириунуу, теркчиле жауун жаудурунуу, дагъыда башхала да бурун заманладан

къамишден эшилген затларына сейр этерча эди, прохладначыланы къагъытладан гюллерине, жаныуарланы суратларына бираз къарап турур эдинг. Сахнада уа черекчиле баш ау алыуну, элбрусчула тирлик жыйынуу «Озай»

кългъан сейрлик адетлени бла төрелени билгенлерин кёрюзтгендиле. Жюри аланы барысына да бийик багъа бергенди.

ХОЛАЛАНЫ
Марзят.
Суратланы автор алгъанды.

Право нызам

Жалгъан аракъы чыгъаргъан цехле жабылгъандыла

Ич ишле министерствону экономика къоркъуусулукъ эм коррупциягъа къажуу бёлююню къуллукчулары жалгъан аракъы чыгъаргъанланы ишлерин тохтатхандыла, деп билдиргендиле бизге ведомстводан. Алай бла оператив-излеу жумушланы кезиуонде полициячыла Лячинкъя элде юйледен биринде ичги затла жарашдырылгъанларын тохтатдыргъандыла. Оперативникле, кеслерин алыучула сундуруп, федерал акциз маркасыз 2,8 минг литр аракъы сатып алгъандыла. Аны битеулю багъасы 125 минг сомгъа жетеди. Юйню тинтгенде, право

низамны сакълаучула тюрлю-тюрлю предпрятияланы этикеткалары жабышдырылгъан 4 минг аракъы эм коньяк шеша тапхандыла. Аланы биринде да акциз марка жокъ эди. Андан сора, спирт болгъан 650 литр ичги да ачыкъланганды. Быллай аманлыкъ иш Чегем районда да тохтатылгъанды. Нальчикчи эр киши, бир мекамны арендагъа алып, анда жалгъан аракъы чыгъаргъанды. Ол продукциясын кесини машинасында ташып, республиканы, кюншу регионланы базарларында сатханды. Аны полициячыла тохтатханларында, машинасыны

ичинде 600 аракъы шеша тапхандыла. Цехни тинтгенде уа, акциз маркасыз тюрлю-тюрлю ичгиси бла 7 минг шеша эмда спирт болгъан 5,6 минг литр ичги бар эди. Прохладный районну Алтуд элинде юйледен биринде да алай цех къуралгъанды. Анда уа оперативникле 1600 аракъы шеша, спирт болгъан 1,5 минг литр ичги тапхандыла. Законсуз производства къурагъанлагъа РФ-ни Уголовный кодексины 171.1-чи статьясына кёре терслеу материалла жарашдырылып, суд органлагъа берилгендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Жарсыу

СОТТАЛАНЫ Хажи-Дауутну жашы Къаншау

Къабарты-Малкъарны культураны уллу бушуу сынагъанды. 81 жылында КъМР-ни халкъ артисти Сотталаны Хажи-Дауутну жашы Къаншау дуниясын алышханды. Къаншау Хажи-Дауутович 1935 жылда 5 январьда Чегем муниципал районну Лашкута элинде туугъанды. 1957 жылдан башлап ол «Кабардинка» къырал академиялы тепсеу ансамблени алчы артисти эди. Сотта улу кесин адамлагъа къуллукъ этиуге жоралагъанды. Ол битеу жашауун ёз республикасыны игилиги ючюн урунуугъа бойсундургъанды. Аны педагог стажы 20 жылдан артыкъды, ол заманга тепсеучюлени бир нечча тёлюсюн ёсдюргенди. «Эльбрус» муниципал тепсеу ансамблени, «Элия» КъМР-ни юлгюлю тепсеу ансамблини, «Асса» РФ-ни юлгюлю тепсеу ансам-

блини художестволу башчысы эди. Сотталаны Къаншаугъа «КъМР-ни сыйлы артисти» деген ат аталгъанды, 1971 жылда уа ол «КъМР-ни халкъ артисти» деген сыйлы атха тийишли болгъанды. Огъурлу, фахмулу инсанни, белгилу тепсеучюню, акъылман юйретиучюню юсюнден жарыкъ эсгерилеуле Къабарты-Малкъарны жамауатыны эсинде ёмюрлеге сакъланырыкъдыла.

КъМР-ни Культура министерствосу,
Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясы.

Урунууну ветераны, таза ниетли, халал жюрюкли, огъурлу, оюмлу инсан, жаш тёлнюю юйретиуге къайгыргъан адам, аруу шукъ юйорню башчысы **АТТАЛАНЫ** Хажины жашы **Жамал** аушханын уллу бушуу этип билдиребиз эмда аны жуукъ-акхуларына къайгы сёз беребиз.

Атталаны тукъум совети.

Къабарты-Малкъар Республиканы Культура министерствосу урунууну ветераны **ГАЛИЕВА** Клавдия Павловна дуниясын алышханына уллу бушуу этеди эмда Галиевланы юйорлерине, жуукъ-акхуларына къайгы сёз береди.

Карате

Россейни биринчилигине барыргъа къызынып

Тырныауузну В.А. Губанов атлы «Геолог» спорт-саулукъню кючлеу комплексинде каратеден СКФО-ну биринчилиги бардырылгъанды. Анга Къабарты-Малкъардан, Къарачай-Черкесден, Дагъыстандан, Шимал Осетия-Аланиядан, Ставрополь крайдан 10-13-жыллыкъ 124 спортчу къатышханды. Ала Россейни биринчилигине барыргъа эркинлик ючюн сөрмешгендиле. Кесини ауурукъ къауумунда «алтынны» нальчикчи Ренат Игров алгъанды. Эльбрус рай-

ондан спортчула да беш майдал къытхандыла. Керим Алихаджиев бла Эльмира Керимова экинчиле болгъандыла. Къурманланы Къаншаубий, Тебердиланы Лаура, Жанна Жанова ючюнню жерлеге чыкъгъандыла.

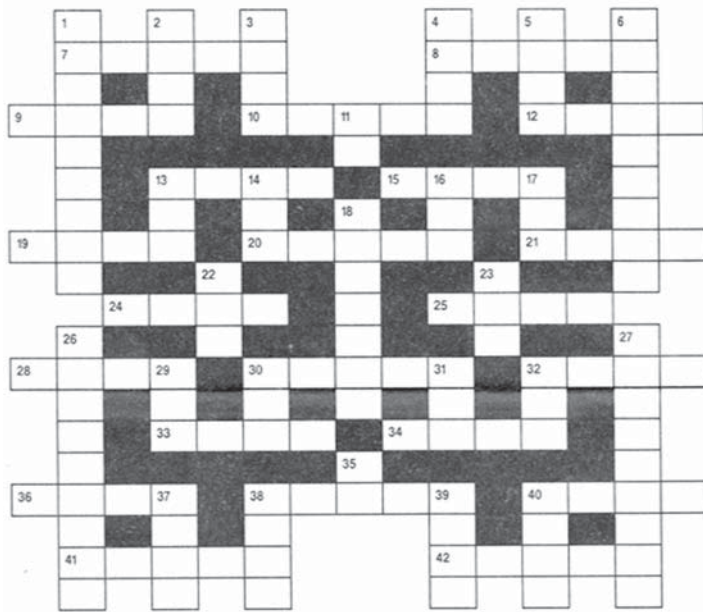
Анатолий ТЕМИРОВ.
СУРАТЛАДА: (башында)сауулау, (тубюнде) эришуу барган кезиу.
Суратланы **ХАДЖИЛАНЫ** **Жамал** алгъанды.

СӨЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Зыгыр. 8. Аны ичи бла суу барады. 9. Аллахха тилек ол сөз бла бошалады. 10. Аны көртме кыатхандан, кыурмачдан да этедиле. 12. Киеу кыарындаш. 13. Улоу. 15. Таш буруу. 19. Бармакыладан бирини аты. 20. Аны бла эртте кыумач сокыгандыла. 21. Сабийле ойнаучу мал сюек. 24. Кыш улоу. 25. Адамга аманлык иши ючюн берилген кыйынлык. 28. Кыайнаган ичги. 30. Ахлу. 32. Ууак аякылы мал. 33. Ариу, тюз жер. 34. Мирзеулюк кылкылы битим. 36. Билим алыу. 38. Терекни кесеги. 40. Жюрек жарсыу. 41. Кыагытда тартылып этилген ыз. 42. Эр кишини бетинде энчилик.

ЁРЕСИНЕ: 1. Жюрек тартыныу. 2. Терек. 3. Аш. 4. Тишируу ат. 5. Сыйлы Кыуранны тили. 6. Бир табагга сыйынган тылы. 11. Тартылган мирзеу. 13. Орта. 14. Керюннген жер, газетде, китапта да болады. 16. Ол болмаса, адам затдан кыамамаз. 17. Юйно чырагы. 18. Сабий оюн. 22. Берил-

ген сөз. 23. Юй кыанатлы. 26. Быстырлык. 27. Аллай эришиу да болуучуду. 29. Кыуранны бөлүмю. 30. Айлык иш хаке. 31. Көкден

тюшген зат. 32. Саулай биширилген кыой эт. 35. Юй хайуан. 37. Гитче туюлюк. 38. Кыош аллынча да не арбазда зат тагы-

арга урулган бутаклы чыпын. 39. Бир тюрлю бир ишни этерге антлы мурат. 40. Сырт сюек.

Сүгөкү

			9	5	2			
	2	9					1	5
	7	3					2	9
3				6				7
1			4		7			3
7				2				1
	5	1				3	4	
	6	4				8	7	
			2	4	9			

Ёресине, энине да белгиленген квадратлада тартылган кыайтарылмазга керекдиле. Тюз толтурулган судокуну эсеби барысында да бир боллукдуу.

ТОКУМАЛАНЫ Салим хазырлаганды.

ГАЗЕТНИ 40-41-чи НОМЕРИҢДЕ БАСМАЛАНГАН СӨЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 7. Кыарындаш. 8. Татаркыан. 10. Алтайлыла. 11. Кыарыу. 13. Кыалак. 15. Кылыкы. 18. Мыгала. 20. Тарлык. 21. Лахорчу. 22. Нарт. 23. Рул. 25. Айрыкам. 27. Жайлык. 28. Айланч. 29. Хамза. 32. Жакса. 34. Аксыак. 35. Кыарсауут. 36. Кыоркытуу. 37. Тауушлык.

Ёресине: 1. Жалбарыу. 2. Антау. 3. Баштак. 4. Жамычы. 5. Кызак. 6. Даулашыу. 9. Айыл. 12. Ырахатлык. 14. Айрылылык. 16. Ысхара. 17. Кыаракөз. 19. Алтак. 20. Турма. 24. Сабантой. 26. Антаулык. 29. Харбыз. 30. Муса. 31. Ахузат. 33. Аксут. 34. Аксуу.

ГАЗЕТНИ 40-41-чи НОМЕРИҢДЕ БАСМАЛАНГАН СУДОКУНУ ЖУУАПЛАРЫ:

8	1	9	3	4	7	5	6	2
2	6	4	9	1	5	8	7	3
3	7	5	8	6	2	9	4	1
6	9	8	2	7	3	1	5	4
7	2	1	5	9	4	6	3	8
5	4	3	1	8	6	2	9	7
9	3	6	4	2	1	7	8	5
1	5	7	6	3	8	4	2	9
4	8	2	7	5	9	3	1	6

Театр

Премьерага чакырабыз

Кыулийланы Кыайсын атлы Малкыар кырал драма театр Г.Лорканы «Дом Бернарды Альбы» («Балданны юйю») атлы пьесасына кере салынган спектакльни премьерасына чакырады.

Бардырыллык күн: **2018 жылда 4 апрельде.**
Оюнну башланган заманы: **19.00 сагытта.**

Бардырыллык жер: **А.Шогенцуков атлы Кыабарты кырал драма театрда (Шогенцуков атлы орам, 2).**

Сорлуклары болганла бу телефон номерлеге сөлөшинле: **8(8662)96-85-50; 8-938 691-25-39.**

Ыйыккыгга гороскоп

1 апрельден 7 апрельге дери

КЪОЧХАР. Бу ыйыкка эринменлей хар жумушугузуну тамамларга кюрешигиз. Солурга ашыкмагыз, андан эсе ишлерге кюрешигиз. Ыйыкны ал конлеринде даулашла чыгарга боллукдула, алай арта хар зат жерине келликди.

ТАНА. Танышларыгыз сизге жалган сөзлени айтырга излерикиди. Алагга чамланып, керексиз даулашланы чыгармагыз. Андан эсе тамамлай турган жумушугузу ахырына жетдириге кюрешигиз.

ЭГИЗЛЕ. Бу ыйыкка ахшы ишле боллукдула, иги хапарла эшитиркисиз. Баш кюн сөз болган жууукларыгыз бла арагызы тап этерге иги кезиуду. Эм магналаны ишлеригизни ыйыккы ахырына кююгуз.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Чыгармачылык бла кюрешгенле бу ыйыкка бийик жетишимлеге жеталлыкдыла. Сизни бла байламлы кеслерин тапсыз жюрютен адамлагы жерлерин керпозте билигиз, ансы ала озарга боллукдула.

АСЛАН. Бу конледе ырыскы бла байламлы жумушларыгыз тап барлыкдыла. Не жаны бла да жетишми боллуксуз, бираз хайт десегиз. Ыйыккы ахырында ишчи жолочулукка атлансагыз, эсеплери кыуандырылдыла.

КЫЫЗ. Сизни алдарга кюрешген адамла табыллыкдыла. Бу ыйыкка ишигизде энчи саклык, юйор жашаууга улуу тюзом излениркиди. Солуу конледе барырга деп турган тобешиулеригизге иги сагыш этмегенлей атланмагыз.

БАЗМАН. Тегерегизде адамланы хар айтханларына ийнануп турмагыз. Сизни алдарга сойгенле кюч-кыарыуларын аямай кюрешедиле. Ахча ишле жаны бла предложенилагга артык ийнануп кыалмагыз, специалистлеге соруп билигиз.

АКЫРАП. Терен сагышлагы кетип турмаганлай, жорегизини ачарга кюрешигиз. Кыатыгызда адамла бла сөлөширге, бир тили болурга тийишлиди. Керек болса, жууук-тенгизден болушук, билеклик тилегиз.

МАРАУЧУ. Таматарыгыз сизден көп ишлеригизни излерикиди. Алагга угай десегиз а, ангыларык туюлдуле. Аны себепли кесигизни бошламагыз, эсигизни жыйгыз, хар салынган борчну тамамларга кюрешигиз.

ТЕКЕМОЙОЗ. Бу ыйыкка юйюпозге көп кыонак келликди. Аланы хар бири кертиси бла да ачык жорек эмда таза ниет бла атларыкды сизни босагагыздан. Аны себепли хазыр болугуз, тизгинигизни жыйгыз.

СУУКЪУЙ. Бу ыйыкка тюзюмлюк керекди, кыатыгызда адамланы сөзлени артык кыулак салмагыз. Ыйыккы ахырында бир сейир оюмла эшитиркисиз, аланы жашауга кийирге кюрешегиз, иги ахча алааллыксыз.

ЧАБАКЪЛА. Жамсаут ишлеге кыатыгыз, тобешиулеге барыгыз, жууукларыгызы жокалыгыз. Бу ыйык хар жолочулукка ахшыды. Эрттеден бери болжалга салып турган ишлеригизни да энди кыолга алып тамамлагыз.

Учредительле: Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МОКЪЛАНЫ Зукура (бөлөмнө редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бөлөмнө редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асдамлы информацияны эркинликлерин кыоруулау жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагы "КыМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шаар, Ленин аты проспек, 33

Номерге графикте кере 19.00 сагытта кыол салынанды. 20.00 сагытта кыол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА:

Мокыаланы Зукура - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфийа, Кучукланы Сафият - жууаплы секретарыны орунбасарлары;
Зезаланы Лида - (1,2,3,9-чу бетле), Токумаланы Салим (4, 10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1418 экз. Заказ № 327
Багысы 15 сомду.

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шаар,
Ленин аты проспек, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru